

Muinaismuistomatkailua Huittisissa: Hirvenpään kotikonnuilta kirkollisille kohteille

Teemu Väisänen & Ulla Moilanen

Vain harva kunnan nimi on yhdistetty yhtä vahvasti yksittäiseen esihistorialliseen löytöön kuin Huittinen. Ei ihme, sillä Huittisten hirvenpään tarkat yksityiskohdat ovat herättäneet arkeologian ystäväissä mielenkiintoa ja ihastusta jo toista sataa vuotta. Hirvenpään löytöpaikka sekä monet muut mielenkiintoiset muinaisjäännökset tarjoavatkin mitä parhaat edellytykset suunnata päiväretkelle Huittisten kaupunkiin.

Koska kaikki esitellyt kohteet eivät ole varsinaisia turistikohteita, niiltä ei löydy parkkipaikkoja eikä opastauluja. Vierailijan kannattaakin varata jalkaansa hyvät kengät ja lukea kohteista lisätietoa esimerkiksi **Kulttuuriperinnön palveluikkunan** kautta. Artikkelissa mainitut osoitteet ovat suuntaa antavia, ja niitä voi käyttää esimerkiksi auton navigaattoria varten, mutta varsinaiset parkkipaikat kannattaa valita omaa harkintaa käyttäen ja muu liikenne huomioiden.

Tamaren kirkonpaikka Vampulassa sijaitsee idyllisessä paikassa Kiltajärven rannalla. Kuva: Teemu Väisänen

Räätikäsvuori

Satakunta ei sijoitu linnavuortensa määrän puolesta Suomen maankuntien kärkikastiin, mutta maakunnan harvat linnavuoret ovat sitäkin mielenkiintoisempia. **Räätikäsvuori** sijoittuu kätevästi Turku-Tampere -tien varrelle, joten se tarjoaa hyvät edellytykset lyhyelle patikoinnille vaikkapa ohikulkumatkalla. Polku linnavuoren laelle lähtee sen kaakkoispuolelta ja se löytyy helpoiten tietä seuraamalla.

Kukkulan laelta avautuu upea näkymä ympäröivään peltomaisemaan. Lisäksi laelta löytyy myös linnavuoren keskus, joka koostuu 50 x 70 metrin laajuudesta tasanteesta ja kivimuurien jäänteistä erityisesti tasanteen pohjois- ja eteläpuolilta. Kohdetta ei ole juuri tutkittu lukuun ottamatta vuonna 2001 tehtyjä koekuoppia, joista ei paljastunut linnavuoren historiasta kertovia löytöjä.

Osoite: Raskalantie 95

ETRS-TM35FIN: 6795313, 268950

Kohteella ei ole parkkipaikkaa ja sille vievä nimetön tie on yksityiskäytössä. Helpoiten kohteelle pääsee kääntymällä nimettömälle hiekkatielle osoitteessa Raskalantie 95 ja ajamalla tietä kunnes yksityistien merkki tulee vastaan. Näille kohdille on helppo jättää auto ja jatkaa matkaa kävellen. Muista tuoda mukaan termos täynnä kuumaa kahvia, sillä linnavuoren laki on täydellinen eväspaikka!

Räätikäsvuoren laelta voidaan edelleen havaita kivimuurien jäänteitä. Kuva: Teemu Väisänen.

Palojoki

Arkeologian ystäville Huittisista tulee ensimmäisenä mieleen Huittisten hirvenpää. Tämä vuolukivestä tehty hirvenpäästä esittävä kiviveistos ajoitetaan mesoliittiselle kivikaudelle ja se lienee vanhin Suomesta löydetty kiviveistos. Veistoksen löysi paikallinen renki vuonna 1904 kunnostaessaan peltoa perunamaaksi, minkä jälkeen kohteella on tehty useita arkeologisia kaivauksia. Niiden paljastamaan löytöaineistoon on kuulunut muun muassa kiviesineitä ja kvartsi-iskoksia.

Siinä missä kivilautiset kohteet eivät ole useinkaan itsessään erityisen näyttäviä vierailukohteita, **Palojoen** asuinpaikalta löytyy hirvenpään löytymisen muistokivi 1900-luvun alkupuoliskolta sekä uudempi infokyltti alueen historiasta. Aidon ja alkuperäisen hirvenpään nähdäkseen täytyy kuitenkin jatkaa matkaa aina Helsinkiin, Kansallismuseoon asti. Kopiot hirvenpäästä löytyvät kuitenkin myös Satakunnan Museosta ja Huittisten museosta.

Osoite: Hirvenpäntie 39

ETRS-TM35FIN: 6780163, 270793

Kohteelle vie opaskyltit ja siltä löytyy pieni parkkipaikka kyltteineen.

Vuolukivestä valmistettu hirvenpääveistos on yksi Suomen tunnetuimmista arkeologisista löydöistä.

Kuva: Ilari Järvinen, Finna.

Ristiretkiaikainen miekka Huittisten kirkossa

Huittisten keskustassa sijaitsevan myöhäiskeskiaikaisen kirkon sisällä on rautakautinen nähtävyys: sakariston oven yläpuolelle on ripustettu noin tuhat vuotta vanha ristiretkiaikainen miekka. Erään tarinan mukaan miekka olisi löytynyt seinän sisältä vuonna 1959 tehdyn korjauksen yhteydessä. Muinaisjäännösrekisterin tietojen mukaan miekka on kuitenkin alkujaan **Kappelinmäen** eli Takkulan rautakautisesta kalmistosta. Esine on mahdollisesti löytynyt jo 1800-luvulla, sillä **Kustaa Killinen** mainitsee Kappelinmäeltä löytyneen miekan teoksessaan *Kiinteitä muinaisjäännöksiä Loimijoen kihlakunnassa* (1877). Miekkaa 2000-luvulla tutkinut **Mikko Moilanen** on havainnut, että jossakin vaiheessa historiaansa miekka on käynyt Kansallismuseolla konservoitavana – ehkä 1900-luvun puolivälissä oletetun seinästä löytymisen jälkeen. tarinat eivät kuitenkaan kerro, miten miekka olisi maasta löytymisen jälkeen seinän sisään päätynyt.

Osoite: Kirkkotie

Lisätietoa kirkosta Huittisten seurakunnan [verkkosivulla](#)

Ristiretkiaikainen miekka Huittisten kirkossa. Kuva: Ulla Moilanen.

Tamaren kirkonpaikka

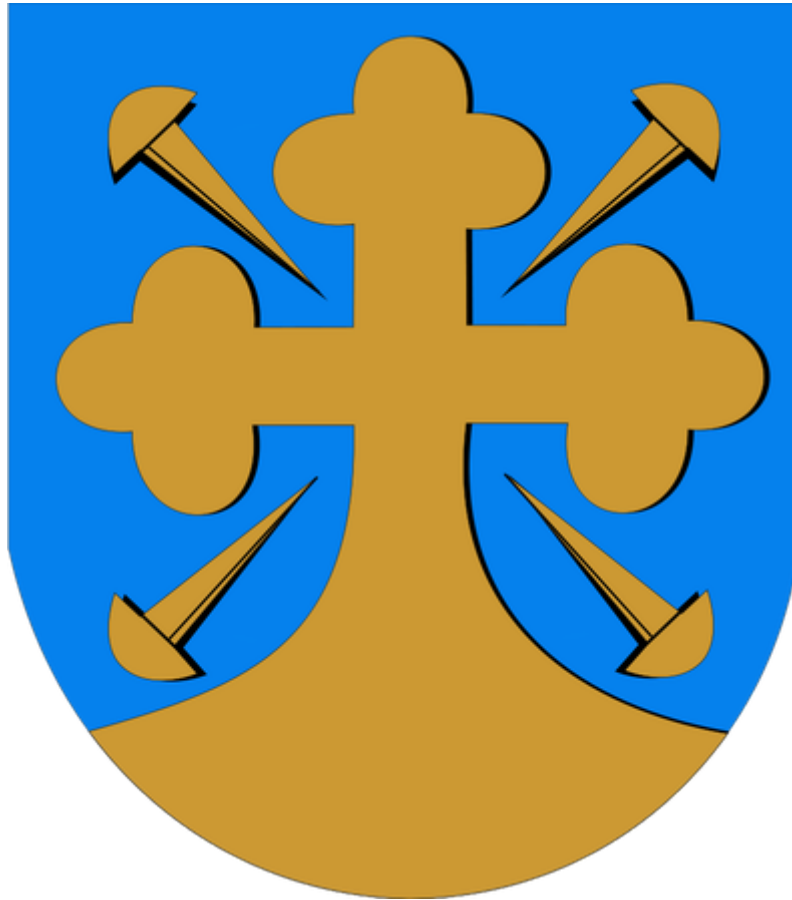
Ennen kuin Vampulan kylä sai ensimmäisen kirkkonsa, ryhmä paikallisia talonpoikia osoitti oma-aloitteisuuttaan rakentamalla kylään pienen kappelin, jossa Huittisista saapuneet papit pitivät sittemmin jumalanpalveluksia paikallisille. Kappeli valmistui vuonna 1590 ja säilyi mitä ilmeisimmin käytössä kunnes se korvattiin uudella kirkolla Vampulan seurakunnan saatua kappelioikeudet vuonna 1650. Alkuperäisestä kappelista on jäänyt kuitenkin jäljelle joitain kivetyksiä, jotka on nähtävissä hirsiaidalla rajatulla alueella.

Kappeli ei ole ainoastaan mielenkiintoinen paikka nopealle vierailulle, mutta siltä avautuu upea maisema Kiltajärvelle. Kappelin rauniot sijaitsevat myös sopivasti **Vampulan kotiseutumuseon** vieressä, joten alueen historiaan tutustuminen voi jatkua vanhojen rakennusten ja esineiden kautta.

Osoite: Soinilantie 22

ETRS-TM35FIN: 6773165, 268073

Kohteella ei ole parkkipaikkaa, mutta auton voi jättää kotiseutumuseon eteen ja kävellä siitä tutustumaan **kappelinpaikkaan**.

Huittiseen yhdistyneen Vampulan vaakunassa kuvatut neljä naulaa viittaavat neljään kappelia rakentaaneeseen talonpoikaan.

Lopuksi

Kierros kohteiden kautta on helppo toteuttaa lyhyenä päiväretkenä huolimatta siitä, kuinka kaukaa niitä saapuu tarkastelemaan. Mikäli kuitenkin kaipaat Huittisten kierroksellesi myös muuta nähtävää, niin kannattaa poiketa erityisesti edellä mainittuun Huittisten museoon, jossa on esillä myös alueen esihistoriaa esittelevä pieni näyttely.

Huittisten museo on mukana Huittisten kotiseutuyhdistyksen ja Tyrvään seudun kotiseutuyhdistyksen hankkeessa, joka nostaa esiin historiallista Turuntietä. Reitin varrelle on määrä pystyttää postilaatikkoja, joiden avulla välitetään paikallishistoriaa. Huittisten museon postilaatikko löytyy **Hiukkavainion** polttokenttäkalmiston opastaulun viereltä. Laatikosta löytyy lista Huittisten kiinteistä muinaisjäännöskohteista sekä kartta, johon nämä kohteet on merkitty. Kartan avulla kierrosta Huittisten muinaisuuteen voikin kätevästi jatkaa edelleen.

Alueen monipuoliseen historiaan voi tutustua myös esimerkiksi **Kulttuuriympäristön palveluikkunan** kautta ja lisätä matkan varrelle lisää retkikohteita aina uhrilähteiltä suon keskellä seisoville **Varekiville**.

— — —

Teemu Väisänen on Turun yliopiston tohtorikoulutettava. Hän työskentelee tällä hetkellä projektitutkijana Satakunnan Museossa ja kiertää vapaa-ajallaan kuvaamassa Satakunnan muinaisjäännöksiä. Ulla Moilanen viimeistelee väitöskirjaansa Turun yliopistossa. Hän työskentelee tällä hetkellä tutkijana Museokeskus Vapriikissa Tampereella.

Lähteet

Killinen, K. 1877. *Kiinteitä muinaisjäännöksiä Loimijoen kihlakunnassa*. Suomen Muinaismuistoyhdistyksen aikakauskirja II.

Lehtinen, S. 1997. Huittisten kaupungin muinaisjäännökset. Satakunnan Museo.

Lehtinen, S. 1997. Vampulan kunnan muinaisjäännökset. Satakunnan Museo.

Moilanen, M. 2009. Huittisten kirkon ”Hengen miekka”. *Huittisten Joulu* 2009: 42–46.

Uusi-Seppä, N. 2012. Satakunnan kulttuuriympäristöt eilen, tänään, huomenna. Satakunnan Museo.